

जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्रामपंचायत
या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या मालकीच्या /
ताब्यातील भुखंड खाजगीकरणाच्या (BOT)
माध्यमातून व्यापारी तत्वावर विकसीत करण्या
संबंधीच्या शासन निर्णयात एकरूपता आणणे.

महाराष्ट्र शासन,
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय, क्रमांक:संकुल-२००६/प्र.क्र.१९९/पं.रा.७
दिनांक:१ सप्टेंबर,२००८

वाचा :- शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, क्र. संकुल-२००६/प्र.क्र.५४/पं.रा.७ दि.३०.४.२००४

प्रस्तावना :-

जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या व ग्रामपंचायती या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या मालकीच्या / ताब्यातील भुखंड खाजगीकरणाच्या माध्यमातून व्यापारी तत्वावर विकसीत करण्याबाबतचे शासनाचे सर्वंकष धोरण संदर्भीय शासन निर्णयानुसार जाहीर करण्यात आलेले आहे. तथापि, सदर शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थांना प्रकल्प तयार करणे व त्यास मंजूरी मिळण्यास अडचणी येत असल्याचे तसेच प्रस्तावास त्या-त्या टप्प्यावर विलंब होत असल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. त्याचबरोबर काही जिल्हा परिषदांकडून प्राप्त होणाऱ्या प्रस्तावांमध्ये विभिन्नता आढळून आल्याने, त्यामध्ये एकरूपता व सुलभता आणण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

:- शासन निर्णय :-

वरील सर्व बाबींचा विचार करून दिनांक ३०.४.२००४ च्या शासन निर्णयातील तरतुदी या शासन निर्णयान्वये अधिक्रमित करून जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या व ग्रामपंचायती या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या मालकीच्या / ताब्यातील भुखंड खाजगीकरणाच्या माध्यमातून व्यापारी तत्वावर विकसीत करण्यासाठी जिल्हा परिषदांना प्राधिकार देण्याबाबत खालील प्रमाणे धोरण निश्चित करण्यात येत आहे :-

(१) प्रकल्पांची आवश्यकता :-

जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या व ग्रामपंचायती या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या मालकीच्या / ताब्यातील भुखंड खाजगीकरणाच्या माध्यमातून विकसीत केल्यास त्यामधून स्थानिक स्वराज्य संस्थांची कार्यालयीन व निवासी इमारतींची गरज भागू शकते. तसेच काही प्रमाणात व्यापारी तत्वावर इमारती/गाळ्यांचे बांधकाम केल्यास स्थानिक स्वराज्य संस्थांना उत्पन्नाचा स्रोत निर्माण होवू शकतो. त्यादृष्टीने जिल्हा परिषदांनी त्यांच्या व पंचायत समित्या आणि ग्रामपंचायतीच्या ताब्यातील मोकळ्या जमिनीची प्रथम चाचपणी करावी व आवश्यकता भासल्यास सदर जमिनीवर खाजगीकरणाच्या माध्यमातून बीओटी तत्वावर प्रकल्प प्रस्ताव तयार करावा.

(२) भुखंडाची निवड :-

(अ) जिल्हा परिषद, पंचायत समित्या व ग्रामपंचायती यांनी जागेची निवड करताना, ज्या जागा वर्षानुवर्षे त्यांच्या ताब्यात आहेत व पुढील ३० वर्षासाठी कार्यालयीन कामासाठी लागणार नाहीत, अशा जागा तसेच ज्या जागा व्यापारीदृष्ट्या महत्वाच्या आहेत, अशाच जागा/भुखंड प्रकल्पासाठी निवडावेत.

(ब) सदर जागा/भुखंडाचे ७/१२ चे उतारे, मालमत्ता पत्रके, मोजणी नकाशे, उप-निबंधकांकडील मुल्यांकनाचे दर, इमारतीचे आराखडे व त्याचे मुल्यांकन इत्यादी कागदपत्रे संग्रहित करावीत.

(क) प्रस्तावित निवड केलेल्या भुखंडावर शाळेची इमारत, पशुवैद्यकीय दवाखाने, प्राथमिक आरोग्य केंद्र व अन्य खात्याची बांधकामे असल्यास, त्या-त्या कार्यालयांच्या गरजा विचारात घेवून, त्यांची सर्वसोयीयुक्त पर्यायी व्यवस्था करण्याची दक्षता घ्यावी.

(ड) प्रस्तावित प्रकल्पाच्या जागेवर अलिकडील काळात इमारतीचे बांधकाम असल्यास, सदर बांधकाम सर्वसाधारणपणे पाडणे अपेक्षित नसून, शक्यतो सदर बांधकाम नियोजित प्रकल्पामध्ये उपयोगात आणण्याची बाब तपासण्यात यावी. तथापि, सदर बांधकामाचा नियोजित प्रकल्पामध्ये अडथळा होत असल्यास व सदर बांधकाम पाडणे आवश्यक असल्यास, त्याबाबतचा जिल्हा परिषदेच्या सर्वसाधारण सभेत ठराव संमत करून, तसा प्रस्ताव स्वतंत्रपणे शासनास मान्यतेसाठी पाठवावा.

(३) वास्तु विशारद/ प्रकल्प सल्लागाराची निवड :-

जिल्हा परिषदेने त्यांच्याकडील उपलब्ध तांत्रिक अधिकारी/कर्मचाऱ्यांकडून, त्यांच्याकडील कार्यभाराचा व त्यांच्या क्षमतेचा विचार करून, प्रकल्प अहवाल तयार करून घेण्याच्या पर्यायाचा प्राथम्याने विचार करावा. आवश्यकता भासल्यास वास्तु विशारद/प्रकल्प सल्लागाराची नेमणूक करण्यात यावी. त्यासाठी नामांकीत वृत्तपत्रात जाहिरात देवून एक्सप्रेसन ऑफ इंटरेस्ट मागविण्यात यावे. संबंधित वास्तु विशारद/प्रकल्प सल्लागाराची फी ही कौन्सिल ऑफ आर्किटेक्चरचे नियमावलीनुसार अदा करण्यात यावी. सदर निवड करतांना वास्तु विशारद/प्रकल्प सल्लागाराची पात्रता, अ) कार्यक्षेत्रातील / शासकीय वा निमशासकीय कामाचा अनुभव इ. गोष्टी तपासण्यात याव्यात. तसेच जिल्ह्यातील व्यापारी तत्वावर विकसित करावयाच्या प्रकल्पांची व्याप्ती मोठी असल्यास वास्तुविशारद /प्रकल्प सल्लागार यांचे पॅनेल तयार करण्यात यावे.

(४) प्रकल्प प्रस्ताव व सुसाध्यता अहवाल

[i] प्रकल्प प्रस्ताव व सुसाध्यता अहवाल तयार करणे :-

(अ) प्रकल्प प्रस्ताव तयार करणेसाठी संबंधीत सक्षम प्राधिकरण किंवा स्थानिक नियोजन प्राधिकरण यांनी तयार केलेल्या बांधकाम नियमावली नुसार एकूण अनुज्ञेय चटईक्षेत्राची परिगणना करण्यात यावी. यामध्ये ज्या इमारती अस्तित्वात आहेत परंतु पाडावयाच्या नाहीत, अशा इमारतीचे चटईक्षेत्र स्वतंत्रपणे अलाहीदा काढण्यात यावे. तसेच एकूण अनुज्ञेय चटईक्षेत्र निर्देशांकाच्या जास्तीत जास्त ३३ % क्षेत्र हे वाणिज्य वापरासाठी दर्शवून प्रकल्प प्रस्ताव तयार करण्यात यावा.

(ब) स्थानिक स्वराज्य संस्थांना बांधून द्यावयाच्या इमारतीचा भुखंड व विकासकाने बांधून द्यावयाचा भुखंड शक्यतो वेगवेगळा स्पष्ट दर्शवावा.

(क) बांधकामाच्या दरामध्ये बांधकामाच्या खर्चासह इतर सर्व अनुषंगिक बाबींचा समावेश असावा. उदा. भुखंडाची सुधारणा, जल व मल निःसारणाची योजना, विद्युतीकरण, अंतर्गत रस्ते, वाहनतळ, ट्रान्सफॉर्मर, लॅण्डस्केपिंग व गार्डन, स्ट्रीट लाईट, उद्वाहक, संरक्षक भिंत, कार्यालयीन फर्निचर, स्थानिक विकास प्राधिकरणाचे चार्जेस, आर्कस्मिक खर्च व इतर अनुषंगिक बाबी इत्यादींचा समावेश असावा.

H-1964-1a

(ड) विकासकाने उपलब्ध भूखंड/जागेचा व्यापारी तत्वावर विकास करून विकाययाच्या बांधकामाच्या विक्रीची किंमत ही, जिल्हा उपनिबंधक यांनी दिलेली किंमत, प्रत्यक्ष बांधकामाची किंमत व त्या भागातील प्रत्यक्ष बाजार भावाचे सर्वेक्षण करून येणारी किंमत यापैकी जी अधिक असेल, ती विचारात घेण्यात यावी.

(इ) खाजगीकरणाच्या माध्यमातून विकास करावयाचा भूखंड खाजगी विकासकाला ३० वर्षांसाठी रु.१००/-चौ.मी. प्रती वर्ष या दराने भाडेपट्ट्यावर देता येईल. त्यानंतर विकासकाकडून करारातील अटी/शर्तीचा भंग झाला आहे किंवा कसे हे तपासून, विकासकाबरोबर करावयाच्या करारनाम्याचे ३० वर्षांनी, जास्तीत जास्त ९९ वर्षांपर्यंत, त्याच्या वेळी महसूल व वन विभागाच्या धोरणाप्रमाणे नुतनीकरण वाढविता येईल. मात्र, भाडेपट्ट्याचा दर रु.१००/-प्रती चौ.मी. प्रती वर्ष, हा ९९ वर्षांच्या मुदतीसाठी कायम राहील. सदर भाडेपट्ट्याचा कालावधी पूर्ण झाल्यानंतर, संपूर्ण प्रकल्प हा जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित करणे संबंधित विकासकावर बंधकारक राहील.

(फ) विकासकाने प्रकल्प प्रस्ताव पूर्ण करण्यासंबंधातील वेळापत्रक जिल्हा परिषदेला सादर करावे. जिल्हा परिषदेने, विकासक ज्याप्रमाणात जिल्हा परिषदेच्या इमारतीचे बांधकाम पूर्ण करेल, त्या प्रमाणातच टप्प्या-टप्प्याने विकासकाला जमीन हस्तांतरित करावी.

(ग) प्रस्ताव तयार करतांना महाराष्ट्र नगर रचना कायदा १९६६ मधील सेक्शन ३७ (१) / सेक्शन १५४ मधील तरतुदीनुसार व शहरी नगर रचना विभागाचे दि.२८/१२/२००५ चे आदेशामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे वाणिज्य प्रयोजनासाठी जास्तीत-जास्त ३३% चटई क्षेत्राचा वापर करण्यात यावा. सदर वाणिज्य वापर एका किंवा अधिक भूखंडावरती करतांना, त्या एका भूखंडाच्या ३३% पेक्षा जास्त चटईक्षेत्राचा वाणिज्य वापर करता येईल. तथापि, अशाप्रकारे एकत्रित वाणिज्य वापराचे चटईक्षेत्र ३३% पेक्षा अधिक नसावे. तसेच विकासक त्याच्या स्वतःच्या मालकीच्या जागेवर जिल्हा परिषदेच्या इमारती बांधून देऊ शकेल. मात्र, सदर जागेबाबत कायदेशीर बाबी तपासण्याची जबाबदारी ही जिल्हा परिषदेची राहील.

(घ) सुसाध्यता अहवाल तयार करतांना विभागास होणारा फायदा हा विकासकास होणाऱ्या फायद्यापेक्षा अधिक राहील याची दक्षता घ्यावी.

(न) प्रकल्पासाठी प्रस्तावित मोकळ्या जागेच्या वाणिज्य प्रयोजनाची आवश्यकता विचारात घेताना, एकूण परतावा तपासून विभागास अधिक फायदा होईल, या दृष्टीने विभागास मिळणाऱ्या बांधकामाचे क्षेत्रफळ कमी जास्त करण्याची मुभा राहील.

[ii] नकाशे मंजूरी :-

(अ) ज्या जमिनी बी.ओ.टी. प्रकल्पासाठी वापरावयाचे निश्चित होईल, त्याचे टायटल हे तपासून घेण्यात यावे.

(ब) सदर जमिनी लागत असलेल्या रस्त्याची वर्गवारी तपासून तेथे पथकिनारावर्ती नियमावलीनुसार (Ribbon Development Rules) रस्त्याच्या मध्यापासून इमारतीचे अंतर योग्य असल्याची खातरजमा करावी.

(क) नियोजित प्रकल्पाचे नकाशे हे स्थानिक नियोजन प्राधिकरण अथवा संबंधित सक्षम प्राधिकरणाकडून मंजूर करून घेणे त यावेत.

[iii] सुसाध्यता अहवालास मंजूरी :-

(१) वरीलप्रमाणे तयार झालेल्या सुसाध्यता अहवाल मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम, प्रादेशिक विभाग अथवा ग्राम विकास विभागांतर्गत मुख्य अभियंता(प्रमं प्रासयो) यांचे मान्यतेसाठी शासनास पाठवावा.

H-1964-2

- (२) वरील प्रमाणे सुसाध्यता अहवालास मान्यता मिळाल्यानंतर त्यास सक्षम प्राधिकारी म्हणून मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम, प्रादेशिक विभाग अथवा ग्राम विकास विभागांतर्गत मुख्य अभियंता (प्रमंम्रासयो) यांची तांत्रिक मान्यता तसेच प्रारूप निविदेस मान्यता घेण्यात यावी.
- (३) वरील तांत्रिक मान्यतेनंतर जिल्हा परिषदेने विहीत कार्यपध्दती अनुसरून निवीदा प्रक्रीयेस सुरुवात करावी.

(५) निवीदा प्रक्रीया :-

- (अ) निविदेच्या प्रारुपमध्ये विकासकाने शासनाला बांधुन घ्यावयाच्या इमारती व व्यापारी तत्वावर बांधुन विकावयाच्या इमारती निश्चित करून, कमीत-कमी व्यापारी चटईक्षेत्राची भागणी करणाऱ्या विकासकास प्राधान्य देणेत यावे.
- (ब) सुरक्षा अनामत रक्कम : संबंधित विकासकाकडून प्रकल्पापोटी घ्यावयाची सुरक्षा अनामत रक्कम ही प्रशासकीय इमारत व व्यापारी संकुलाच्या एकूण प्रकल्पाच्या किंमतीवर आधारीत असावी. (या साठी सार्वजनिक बांधकाम विभाग, शासन निर्णय, क्र. खाक्षेस-१०९५/प्र.क्र.७६/रस्ते-८, दि. २९ ऑक्टोबर १९९७ मधील खाली - नमूद केलेप्रमाणे प्रमाण वापरण्यात यावे.) सदर सुरक्षा अनामत रक्कम ही संबंधित विकासकाकडून बँक गॅरंटीच्या स्वरुपात स्विकारण्यात यावी व प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर संबंधित विकासकास परत करण्यात यावी.
- (क) जमीन शासकीय असल्यास विकासकाने बांधलेल्या इमारतीच्या पूर्णत्वाचा दाखला मिळाल्यानंतर इमारतीतील गाळ्यांची विक्री / हस्तांतरण करतांना विकासकाने, शासन निर्णय महसूल व बन विभाग. क्र. एलबीआर- २५-२०००/१७५७५६/प्र.क्र.९६३/ज-२, दि२३ नोव्हेंबर २००१ नुसार देय हस्तांतरण शुल्क शासनाच्या विहीत खात्यात जमा करणे व त्याचे विवरणपत्र स्थानिक स्वराज्य संस्थेस देणे बंधनकारक राहिल. हीच कार्यपध्दती भविष्यातील गाळा हस्तांतरणासाठी देखील अवलंबविण्यात यावी व या अटीचा निविदेमध्ये स्पष्टपणे उल्लेख करण्यात यावा.
- (ड) संबंधित विकासकाने विहीत केलेल्या मुदतीत प्रकल्पाचे बांधकाम पूर्ण करणे आवश्यक राहिल. संबंधित विकासक मुदतीत प्रकल्प पूर्ण करू शकला नाही तर, सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या प्रचलित कार्यपध्दतीनुसार जिल्हा परिषदेने संबंधित विकासकाविरुद्ध दंडात्मक कारवाई करावी.

(६) प्रकल्पाच्या निविदेस शासनाची मंजूरी :-

निविदा प्रक्रीया पूर्ण झाल्यानंतर आवश्यक त्या सर्व कागदपत्रांसह सुसाध्यता अहवाल व किफायतशीर निविदा अंतिमतः मंजूरीस्तव शासनास पाठवावी. किफायतशीर निविदेस शासनाची मंजूरी प्राप्त झाल्यानंतर प्रकल्पाच्या कामास सुरुवात करण्यात यावी.

(७) संनियंत्रण :-

- (अ) प्रकल्प प्रक्रीया हाती घेतल्यापासून पूर्णत्वास जाईपर्यंत त्याच्या प्रगतीचा त्रैमासिक अहवाल विहीत नमुन्यांत नियमितपणे शासनास पाठविण्याची जबाबदारी संबंधित मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांची राहिल.
- (ब) निविदेत नमूद केल्याप्रमाणे प्रकल्प पूर्ण होईपर्यंतच्या कालावधीत बांधकामाची गुणवत्ता तपासणे व नियतकालिक देखरेख करण्याची संपूर्ण जबाबदारी जिल्हा परिषदेने नियुक्त केलेल्या संबंधित वास्तु विशारद/प्रकल्प सल्लागाराची राहिल.

(८) आर्थिक लाभाची विभागणी :-

जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्रामपंचायत यामध्ये आर्थिक लाभाची विभागणी ही जमिन/जागा ज्या स्थानिक स्वराज संस्थेच्या मालकीची किंवा ज्या स्थानिक स्वराज संस्थेच्या ताब्यात असेल, त्याला १००% उत्पन्न /

आर्थिक लाभ अनुज्ञेय राहिल. तसेच जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्रामपंचायत या स्थानिक स्वराज संस्थांना प्रकल्पाच्या माध्यमातून/खाजगीकरणापासून मिळणारे उत्पन्न अनुक्रमे जिल्हा निधी, पंचायत समिती निधी व ग्रामपंचायत निधीमध्ये जमा करणे बंधनकारक राहिल. सदर जमा झालेला निधी जिल्हा परिषद व पंचायत समिती यांनी अधिनियम १९६१ मधील कलम १०० आणि १०१ मधील अनुज्ञेय असलेल्या बाबींवर आणि ग्रामपंचायतींनी ग्रामपंचायत अधिनियम १९५८ च्या कलम ४५ मधील तरतुदीनुसार निश्चित केलेल्या बाबींवर नियमानुसार खर्च करण्याची मुभा राहिल.

(९) पुनर्हस्तांतरण :-

निविदा प्रक्रियेअंती यशस्वी खाजगी विकासक यांच्या समवेत प्रकल्प हस्तांतरण व पुनर्हस्तांतरण या संदर्भात उचित करारपत्र करण्यात यावेत व त्यामध्ये सर्व अटींचा/नियमांचा अंतर्भाव आवश्यक त्या तपशिलांसह करण्यात यावा.

(१०) इतर बाबी :-

(अ) सुसाध्यता अहवाल व तत्संबंधी प्रस्तावासाठी आवश्यक तो खर्च प्रारंभीच्या काळात जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्रामपंचायतींनी त्यांचेकडील उपलब्ध निधीमधून करावा व नंतर तो एकूण प्रकल्प खर्चाशी समायोजित करावा. प्रकल्प तयार करतांना अंदाजपत्रकात यासाठी योग्य ती तरतूद करावी. तांत्रिक सल्लागाराची फी ठरवितांना ती पूर्ण प्रकल्पाच्या किंमतीवर ठरविण्यात यावी. प्रकल्पाच्या किंमतीमध्ये जमीनीची किंमत, जमीन विकसीत करावयाची किंमत, संरक्षक भिंती, पाणीपुरवठा, वीजपुरवठा, इमारती बांधावयाचा खर्च, कार्यालयाची अंतर्गत सजावट व बागबगीचा तयार करण्याचा खर्च, हे सर्व गृहीत धरण्यात यावेत.

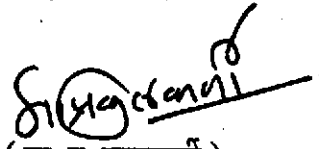
(ब) स्थानिक स्वराज्य संस्था, विकासक व नियोजित भाडेकरू यांच्यामध्ये करण्यात येणारा त्रिपक्षीय करार तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्था व वास्तुविशारद/प्रकल्प सल्लागार यांच्यातील करार हा जिल्हा परिषदेच्या विधी तज्ञाकडून तयार करून घेण्यात यावा.

(क) स्थानिक स्वराज्य संस्था, विकासक व नियोजित भाडेकरू यांच्यामध्ये करण्यात येणारा त्रिपक्षीय करार तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्था व वास्तुविशारद/प्रकल्प सल्लागार यांच्यातील करारामध्ये लवाद अधिनियमातील तरतुदीनुसार लवाद नेमण्याची अट अंतर्भूत करण्यात यावी. तसेच प्रकल्पाची व्याप्ती विचारात घेवून, संबंधित विभागीय आयुक्त अथवा सचिव, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग यांच्या पदनामाचा लवाद म्हणून करारात समावेश करण्यात यावा.

(ड) वरील तरतुदीतील काही बाबींमध्ये संदिग्धता आढळून आल्यास, त्याबाबत सार्वजनिक बांधकाम विभागाने विहीत केलेल्या प्रचलित कार्यपद्धतीचे अनुसरण करण्यात यावे.

२. प्रस्तुत शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा सांकेतांक क्र.२००८०१०२१५०१०१००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(मा. प्र. कुलकर्णी)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन,

ROTA (H-1964)3 (300-9-2008)
C:\DO_RRD_PARA7\GR@.doc

क्र.मा.प...

प्रति,

6

१. मा. राज्यपाल यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
३. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
४. मा.मंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
६. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर
७. महालेखापाल (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर
८. अमुस/प्र.सचिव/सचिव, सर्व प्रशासकीय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
९. विभागीय आयुक्त, सर्व विभाग
१०. जिल्हाधिकारी, सर्व जिल्हे
११. सर्व मुख्य अभियंता (सार्वजनिक बांधकाम विभाग), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१२. मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, मुंबई
१३. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
१४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषदा
१५. उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषदा
१६. सर्व उपसचिव/विकाअ, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१७. निवडनस्ती, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई

H-1964-3a